

Tarımda gelişmiş ülkeler sıralamasında ilk sıralarda yer alan ABD, İngiltere, Fransa, Hollanda, Belçika ve Almanya'nın tahıl üretimi ve tarımın bu ülkelerdeki ticaret üzerindeki etkileri son yıllarda önem göstermektedir.

Dünya ticareti üzerindeki payları bilinen bu ülkeler tarım piyasalarında da önemli ölçüde düzenleyici bir rol üstlenmektedirler.

ABD'de tarım

Dünyanın en büyük küresel güçlerinden biri olan ABD, birçok sektörde ve üründe olduğu tarımsal ürün üretiminde ve ticaretinde de önemli bir potansiyele sahiptir. Ülke başta buğday, mısır ve sorgum olmak üzere birçok tarımsal üründe, dünyanın en büyük tedarikçisi konumundadır. Her yıl yaklaşık 55-60 milyon ton buğday, 35-40 milyon ton mısır ve 3-4 milyon ton sorgum ihracatı gerçekleştiren ABD'de, 45 firmaya ait 170 civarında değirmen bulunduğu belirtilmektedir. ABD değirmencilik endüstrisinden faaliyet gösteren bu firmaların bir kısmı, dünyanın diğer bölgelerinde de önemli bir etkinliğe sahiptir.

ABD'de tarım ve hayvancılık sektörü, GSYİH'nin yüzde 1,1 gibi küçük bir oranını teşkil etmekle birlikte, küresel ölçekte değerlendirildiğinde önemli bir üretim potansiyeline sahiptir. Yaklaşık 2,2 milyon çiftliğin ve 920 milyon dönümlük tarım arazisinin bulunduğu ABD'de, tarım ve hayvancılık sektöründe çoğunlukla özel sektör faaliyet göstermektedir. 2011 yılında yüzde 13,6; 2012 yılında ise yüzde 3,7 küçülme gösteren tarım ve hayvancılık sektörünün, 2013 yılında yüzde 2,1 büyüme kaydettiği tahmin edilmektedir.

ABD'de tarımsal ürün ihracatı, toplam üretimde oldukça büyük bir paya sahiptir. Örneğin toplam tahıl üretiminin dörtte biri ihraç edilmektedir. Ülkenin başlıca tarımsal ihraç ürünleri arasında mısır, soya fasulyesi, buğday, tütün, pamuk, sorgum, patates, pirinç ve yulaf ilk sıralarda yer almaktadır.

ABD'li üreticiler, dünya mısır ve soya üretiminin yüzde 40'ını, sorgum üretiminin yüzde 25'ini gerçekleştirmektedir. Bu güçlü üretim altyapısı, yenilikçi gıda işleme sanayisi ve güçlü markaları sayesinde ABD, gıda maddeleri ve işlenmiş gıda ürünleri ihracatında dünyanın en büyük ihracatçısı olmuştur. Ülkenin 2012 yılında gerçekleştirdiği tarım/gıda ürünleri ihracatı 143,5 milyar dolar civarındadır. 2012 yılında yüzde 3,7 küçülen Amerikan tarım sektörünün, 2013-2016 döneminde yıllık ortalama yüzde 2,4 büyüyeceği tahmin edilmektedir.

Hububat üretimi ve tüketimi

Dünyanın önde gelen tarımsal ürün üreticileri arasında yer alan ABD, dünya mısır ve sorgum üretiminde birinci, dünya buğday üretiminde ise üçüncü (AB sayılmadığı takdirde) sırada yer almaktadır.

ABD Tarım Bakanlığı'nın (USDA) tarımsal üretime dönük verilerine göre; 2012/13 sezonunda dünya buğday üretiminde Çin ve Hindistan'ın ardından üçüncü sırada yer alan ABD, 656,3 milyon ton olan dünya buğday üretiminin yüzde 9,3'lük bölümünü gerçekleştirmiştir. Yıllar itibarıyla ABD'nin buğday üretimine bakıldığında 2002/03 sezonunda 43,7 milyon ton olan üretimin, 2008/09 sezonunda son 10 yılın en yüksek seviyesi olan 68 milyon tona ulaştığı görülmektedir. Sonraki sezonlarda düşüş gösteren üretim, 2012/13 sezonunda 61,6 milyon ton seviyesinde kalmıştır. USDA, buğday üretiminin 2013/14 sezonunda yaklaşık 3 milyon ton düşüşle 57,9 milyon tona gerileyeceğini öngörmektedir.

Ülkenin buğday tüketimi ise üretimin hemen hemen yarısına yakındır. Her yıl ortalama 30 milyon ton civarında buğdayı kendi iç tüketimi için değerlendiren ABD, en yüksek tüketim oranına 38,2 milyon tonla 2012/13 sezonunda ulaşmıştır. ABD buğday tüketiminin 2013/14 sezonunda da yaklaşık 4 milyon ton gerileyeceği ve 34,9 milyon ton seviyesinde gerçekleşeceği öngörülmektedir.

Dünyanın en büyük mısır üreticisi konumunda olan ABD, 2012/13 sezonunda 861,6 milyon ton olan dünya mısır üretiminin yüzde 31,7'lik kısmını (273,8 milyon ton) tek başına gerçekleştirmiştir. Yıllar bazında ABD'nin mısır üretimine bakıldığında; 2002/03 sezonunda 227,7 milyon ton olan üretimin, son 10 yılın en yüksek seviyesine 332,5 milyon tonla 2009/10 sezonunda ulaştığı görülmektedir. Ülkenin 2013/14 sezonunda 79,9 milyon ton gibi rekor bir artışa ulaşması bekleniyor. Bu artışla birlikte toplam mısır üretiminin 353,7 milyon tona yükseleceği öngörülmüyor.

ABD mısır üretiminin önemli bir bölümünü kendi iç tüketiminde değerlendirmektedir. Tüketim verileri incelendiğinde 2002/03 sezonunda 200,7 milyon ton olan ABD mısır tüketiminin 2010/11 sezonunda 285,1 milyon tonla son 10 yılın en yüksek noktasına ulaştığı, sonraki sezonlarda bir miktar gerilediği ve 2012/13 sezonunda 263,6 milyon ton seviyesinde gerçekleştiği görülmektedir. ABD mısır tüketiminin 2013/14 sezonunda, üretimdeki artışa paralel olarak önemli oranda artacağı ve 297,1 milyon tona ulaşacağı öngörülmektedir.

Pirinç üretiminde Asya ülkelerinin oldukça gerisinde kalan ABD, 2012/13 sezonunda dünya pirinç üretiminin yüzde 1,3'lük kısmını gerçekleştirmiştir. Yıllar bazında ülkenin pirinç üretimine bakıldığında, ülkenin her yıl 6 milyon ton civarında üretim gerçekleştirdiği görülmektedir. ABD son 10 yılda en yüksek pirinç üretim miktarına 7,5 milyon tonla 2010/11 sezonunda ulaşmıştır. 2012/13 sezonunda 6,3 milyon ton olarak gerçekleşen ülkenin pirinç üretiminin 2013/14 sezonunda da 6,1 milyon ton civarında kalacağı öngörülmektedir. Ülkenin pirinç tüketimi ise hemen hemen üretimin yarısı civarındadır. 2002/03 sezonunda 3,5 milyon ton olan ABD pirinç tüketimi, 2010/11 sezonunda, üretimdeki artışa paralel olarak son 10 yılın en yüksek seviyesi olan 4,3 milyon tona ulaşmıştır. Sonraki sezon gerileyen tüketim, 2012/13 sezonunda 3,7 milyon ton seviyesinde gerçekleşmiştir. Pirinç tüketiminin 2013/14 sezonunda da 3,8 milyon ton seviyesinde kalacağı tahmin edilmektedir.

ABD'nin dünya üretiminde lider olduğu bir diğer ürün sorgumdur. Dünya sorgum üretiminde Meksika, Nijerya ve Hindistan'la yarışan ABD, 2011/12 sezonu hariç son dört sezonda ilk sıralarda yer almayı başarmıştır. Ülke, 2012/13 sezonunda 57,3 milyon ton olan dünya sorgum üretiminin yüzde 10,9'luk kısmını tek başına gerçekleştirmiştir.

Arpa, yulaf ve çavdar üretiminde diğer ürünlerdeki etkinliğe ulaşamayan ABD, her yıl yaklaşık 4 milyon ton arpa, 1,5 milyon ton yulaf ve 170 bin ton çavdar üretimi gerçekleştirmektedir. Bu üç ürünlerdeki en yüksek üretim miktarı arpaya aittir. Ülkenin yıllar bazında arpa üretimine bakıldığında; 2002/03 sezonuna 4,9 milyon ton olan üretimin, 2003/04 ve 2004/05 sezonlarında 6 milyon tona kadar ulaştığı görülmektedir. Ancak sonraki sezonlarda düşüş gösteren ABD arpa üretimi, 2011/12 sezonunda 3,3 milyon tona kadar gerilemiştir. 2012/13 sezonunda 4,7 milyon tona yükselen üretimin, 2013/14 sezonunda da yine bu seviyelerde seyredeceği öngörülmektedir. ABD arpa üretiminin tamamına yakını kendi iç tüketimi için değerlendirmektedir.

Yulafta ortalama 1,5 milyon ton üretim gerçekleştiren (son 2 sezon hariç) ABD, bu üretimin 2 katını tüketmektedir. ABD son 10 yıldaki ortalama yulaf tüketimine bakıldığında, tüketimin 2,5 ile 3 milyon ton arasında değiştiği görülmektedir.

Dış ticarete hububatın yeri

Dünya tahıl üretiminde olduğu gibi tahıl ticaretinde de ilk sıralarda yer alan ABD, bazı ürünlerde rakiplerine kıyasla çok daha az üretim gerçekleştirmesine rağmen, ihracat söz konusu olduğunda ilk sıralara yükselmektedir. Buğday da bu ürünlerden bir tanesidir. ABD, buğday üretiminde Çin ve Hindistan'ın gerisinden gelmesine rağmen dünyanın en büyük buğday ihracatçısıdır. Dünya buğday ihracatında Avustralya, Kanada ve Rusya ile yarışan ülke, üretimin düştüğü sezonlarda dahi bu ülkeleri geride bırakmayı başarmaktadır. Ülke, 2012/13 sezonunda gerçekleştirdiği 27,6'lık ihracat miktarıyla, dünya buğday ihracatından yüzde 18,8 pay almıştır. Yıllar itibariyle ABD'nin buğday ihracatına bakıldığında 2002/03 sezonunda 23,1 milyon ton olan ihracatın, 2010/11 sezonunda 36 milyon tonla en yüksek seviyeye ulaştığı görülmektedir. 2011/12 sezonunda 28,1 milyon tona, 2012/13 sezonunda ise 27,6 milyon tona gerileyen ABD'nin buğday ihracatının, 2013/14 sezonunda 31,5 milyon tona yükseleceği öngörülmektedir. ABD'nin buğday ithalatı ise 2 ile 4 milyon ton arasında değişmektedir. 2008/09 sezonunda 3,4 milyon tonla son 10 yılın en yüksek ithalat miktarına ulaşan ABD'nin, 2013/14 sezonunda 4,5 milyon ton buğday ithal edeceği tahmin edilmektedir.

ABD, üretimde olduğu gibi dünya mısır ticaretinde de ilk sırada yer almaktadır. Ülkenin mısır ihracat miktarı, toplam üretim miktarıyla karşılaştırıldığında oldukça düşük gibi gözükse de, tek başına dünya mısır ticaretinin neredeyse 1/3'ünü temsil etmektedir. Ancak 2012/13 sezonu için bunu söylemek zor. Her yıl 35-40 milyon ton mısır ihraç eden ABD, 2012/13 sezonunda 18,2 milyon tonla son 10 yılın en düşük mısır ihracatını gerçekleştirmiştir. 2012/13'ten önceki sezonlarda ihracatta ilk sıralarda yer alan ülke, 2012/13 sezonunda bu düşüşle birlikte Arjantin ve Brezilya'dan sonra 3. sıraya gerilemiştir.

Yıllar itibariyle ülkenin mısır ihracatına bakıldığında 2002/03 sezonunda 40,3 milyon ton olan ihracatın, 2007/08 sezonunda 61,9 milyon tonla son 10 yılın en üst seviyesine ulaştığı görülmektedir. Sonraki yıllarda dalgalı bir seyir izleyen ABD mısır ihracatının, 2013/14 sezonunda 41 milyon tona ulaşacağı öngörülmektedir.

ABD'nin pirinç dış ticareti, mısır ve buğdayla karşılaştırıldığında son derece düşüktür. Asya ülkeleri, üretimde olduğu gibi ticarete de ABD'yi geride bırakmaktadır. Yıllar bazında ABD'nin pirinç ihracatına bakıldığında değişimin çok fazla olmadığı göze çarpmaktadır. Ülke her yıl ortalama 3,5 milyon ton civarında pirinç ihracatı gerçekleştirmektedir.

ABD'nin dünya ticaretinde söz sahibi olduğu bir diğer tarımsal ürün ise sorgumdur. 2012/13 sezonunda dünya sorgum ihracatında Arjantin'den sonra ikinci sırada yer alan ABD, aynı sezon 7,2 milyon ton olan dünya ihracatının yüzde 29,4'ünü tek başına gerçekleştirmiştir. Yıllar bazında ülkenin sorgum ihracatı incelendiğinde; 2002/03 sezonunda 4,6 milyon ton olan ihracatın, 2007/08 sezonunda 7 milyon tonla son 10 yılın en yüksek seviyesine ulaştığı görülmektedir. Sonraki sezonlarda düşüş gösteren ihracat, 2011/12 sezonunda 1,5 milyon tona gerilemiştir. 2012/13 sezonunda 2,1 milyon ton seviyesine yükselen ABD sorgum ihracatının, 2013/14 sezonunda 4 milyon tona ulaşacağı tahmin edilmektedir. ABD'nin mısır, pirinç, sorgum ve arpa gibi ürünlerde ithalatı ise ülkenin nüfusu ve ihracat kapasitesiyle

karşılaştırıldığında son derece düşüktür. İhracatın düşük, ithalatın yüksek olduğu en önemli ürün ise yulafıtır. Ülke her yıl 1,5 ile 2 milyon ton arasında yulaf ithalatı gerçekleştirmektedir.

Fransa'da tarımın yeri ve önemi

Fransa, 543.945 km² yüzölçümü ile gerek Batı Avrupa'da gerekse Avrupa Birliği içerisindeki en büyük yüzölçümüne sahip ülkedir. Fransa altı ülke ile komşu olup, kuzeyinde Belçika ve Lüksemburg, doğusunda Almanya ve İsviçre, güney doğusunda İtalya, güney batısında ise İspanya bulunmaktadır. Ülke nüfusunun 2015 yılında 66,3 milyon olduğu belirtilmektedir. Avrupa'da Almanya'dan sonra en çok nüfusa sahip olan ülkedir.

Almanya ise 357 bin km²'lik yüzölçümü ve yaklaşık 81 milyonluk nüfusuyla, Avrupa'nın en büyük ülkelerinden biridir. Ülke, nüfus bakımından Avrupa ülkeleri arasında Rusya Federasyonu'ndan sonra ikinci sırada, AB ülkeleri arasında ise ilk sıradadır. Almanya 16 eyaletten oluşan federal bir cumhuriyettir. Ülke, AB içindeki liderlik konumu, güçlü ekonomik, sınai, ticari ve teknolojik yapısıyla dünya ekonomisinde ve siyasetinde kilit aktörlerden biridir. Coğrafi olarak Orta Avrupa'da, Kuzey Denizi ile Alp Dağları arasında yer alan Almanya'nın komşu ülkeleri ise Avusturya, Çek Cumhuriyeti, Hollanda, Fransa, Polonya, İsviçre, Belçika, Lüksemburg ve Danimarka'dır.

Fransa tarımsal üretimde dünyanın en büyük 10 ülkesinden biri olarak bilinmekte ve AB'nin de önde gelen tarım gücü olarak yerini korumaktadır. Kuzey Fransa geniş buğday tarlalarıyla bilinirken, hayvancılık ülkenin batısı, meyve ve sebze üretimi ise daha çok ülkenin güneyiyle anılmaktadır. Birçok tarımsal ürünün üretimini gerçekleştiren Fransa, Avrupa Birliği Ortak Tarım Politikası (CAP) ve Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşması (GATT) neticesinde çeşitli tarımsal reformlar gerçekleştirmiştir.

Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) verilerine göre Fransa'da aktif işgücünün yalnızca yüzde 3,3'ü tarımda istihdam edilmektedir. Bu oran yüzde 5,3 olan AB ortalamasının altındadır. Makineleşme ve mekanizasyon alanlarındaki teknik ilerlemenin bu oranı düşürdüğüne inanılmaktadır.

Fransa gerçekleştirdiği tarımsal üretimle Avrupa tarımsal üretiminin yüzde 18'ini karşılamakta, bu oran Fransa'yı AB ülkeleri arasında birinciliğe taşımaktadır. Ancak CIA Factbook verilerine göre, söz konusu tarımsal üretim GSYH'nin yalnızca yüzde 1,7'sine karşılık gelmektedir. Ülke topraklarının yüzde 52,7'sini tarım alanları, yüzde 29'unu ise ormanlar oluşturmaktadır. Ülkedeki sürülebilir arazi oranı ise yüzde 33'tür.

CIA Factbook verilerine göre Almanya topraklarının da yüzde 48'ini tarım alanları, yüzde 31,8'ini ormanlar oluşturmaktadır. Ülkedeki sürülebilir arazi oranı ise yüzde 34,1'dir. Tarımın ülke ekonomisindeki payı yüzde 0,7'dir. Bu oran sanayide yüzde 30,4, hizmetler sektöründe ise yüzde 68,9'dur. Üretimi yapılan başlıca tarım ürünleri ise buğday, arpa, patates, şeker pancarı ve lahanadır.

Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) verilerine göre Almanya'daki tarımsal işletmelerin yüzde 90'ı aileler tarafından işletilen bireysel çiftliklerden oluşmaktadır. Bu çiftlikler Almanya'daki tarımsal alanların yaklaşık üçte ikisine hâkimdir. Alman hükümeti tarımsal üretimde istikrar ve başarı sağlamak için aile çiftliklerinin üretimdeki çeşitliliğine özellikle destek olmaktadır. Söz konusu aile çiftlikleri aynı zamanda 2014 ve 2020 yılları arasında EU-CAP politikalarının da hayata geçirilmesinde önemli rol oynamaktadır. Bu sebeple topraklarının her 30 hektarı için devletten yıllık olarak 50 Euro yardım alırlar.

Fransa'da tahıl üretimi

Birçok ülkede olduğu gibi Fransa'da da üretilen tahıl ürünleri arasında buğday öne çıkmaktadır. Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü'nün (FAO) verilerine göre ülkenin buğday üretimi 2004/05 ve 2014/15 sezonları arasında 32 ile 40 milyon arasında seyretmektedir. 2004/05 sezonundan 2013/14 sezonuna kadar en düşük üretim miktarı 32,8 milyon tonla 2007/08 sezonunda, en yüksek üretim ise 40,3 milyon tonla 2012/13 sezonunda gerçekleşmiştir. FAO verilerine göre 2011/12 sezonunda 35,9 milyon ton olarak gerçekleşen Fransa'nın buğday üretimi, 2012/13 sezonunda 40,3 milyon tona yükselmiştir. 2013/14 sezonunda ise üretim 38,6 milyon tona gerilemiştir. Her ne kadar nemli hava 2014/15 sezonunda hasadı geciktirmiş, zarar vermiş ve kaliteyi düşürmüş olsa da öngörülerin aksine verim açısından koşullar iyi geçmiştir. Ülkenin buğday üretiminden alınan verim 2004/05 ve 2014/15 sezonları arasında 61 bin ve 75 bin hektogram(hg)/ha arasındadır. En yüksek verime 75,9 bin hg/ha ile 2012/13 sezonunda ulaşılmıştır. Hasat alanlarına bakıldığında 2004/05 sezonundan 2013/14 sezonuna kadar en yüksek rakama 5,931 milyon hektar ile 2012/13 sezonunda ulaşılmıştır. 2014/15 sezonunda ise 5,296 milyon hektar alanda buğday ekimi gerçekleştiren Fransa, önceki sezona kıyasla üretim alanını daraltmasına rağmen verimlilikteki artış nedeniyle buğday üretimini 38,9 milyon tona çıkarmıştır.

Fransa'nın tahıl üretiminde öne çıkan bir diğer ürün mısırdır. 2004/05 ve 2007/08 sezonları arasında istikrarlı bir grafik çizmeyen mısır üretimi, 2008/09 sezonundan itibaren 15 milyon ton dolaylarında gerçekleşmeye başlamıştır. 2014/15 sezonunda 15,8 milyon tona ulaşmıştır.

Fransa'da üretimi yoğun olarak gerçekleştirilen bir diğer ürün ise arpadır. Arpa üretimi 2004/05 ve 2014/15 sezonları arasında 8,7 ile 12,8 milyon arasında seyretmiştir. 2004/05 ve 2014/15 sezonları arasında arpadan alınan verimin 55 bin ve 68 bin hg/ha arasında, hasat alanının ise 1,5 milyon ile 1,8 milyon hektar arasında değiştiği görülmektedir.

Fransa'nın üretimini gerçekleştirdiği diğer hububat ürünleri ise yulaf, sorgum, çavdar, darı ve pirinçtir. Yulaf üretimi 2011/12 sezonunda 318 bin ton olarak gerçekleşmiş, bu miktar 2012/13 sezonunda 400 bin tona, 2013/14 sezonunda 432 bin tona, 2014/15 sezonunda ise 443 bin tona yükselmiştir.

Fransa'da tahıl ticareti

Fransa'nın tahıl ticaretinde önde gelen tahıl ürünü, üretimde olduğu gibi buğdaydır. Ülkenin buğday bazında gerçekleştirdiği ihracatın miktarı FAO verilerine göre 2004/05 sezonunda 14,8 milyon ton iken 2009/10 sezonunda 16,8 milyon tona ulaşmıştır. 21 milyon ton ile en yüksek buğday ihracatı seviyesine 2009/10 sezonunda ulaşan Fransa, 2011/12 sezonunda 20,3 milyon ton buğday ihraç etmiş, 2012/13 sezonunda bu miktarı 16,4 milyon tona düşürmüştür. 2013/14 sezonu buğday ihracat miktarı ise 19,6 milyon tondur. 2013/14 sezonunda ihracatın değer olarak karşılığı ise 6,1 milyon dolardır.

İhracatta buğdayı mısır takip etmektedir. 2004/05 ve 2013/14 sezonları arasında 4,7 ile 7,3 milyon ton arasında mısır ihraç eden Fransa, 2008/09 sezonundan itibaren mısır ihracatını 6 milyon tonun üzerinde tutmuştur. Fransa 2011/12, 2012/13 ve 2013/14 sezonlarında 6,2 milyon ton mısır ihracatı gerçekleştirmiştir.

Arpa ihracatı da mısır ihracatıyla yakın rakamlar izlemektedir. 2004/05 ve 2013/14 sezonları arasında 4,2-6,4 milyon ton arpa ihracatı gerçekleştirilmiştir. En yüksek arpa ihracatına 6,4 milyon ton ile 2013/14 sezonunda, en düşük ihracat miktarına ise 4,2 milyon ton ile 2006/07 sezonunda ulaşılmıştır.

Fransa'nın pirinç, yulaf ve çavdar ihracatı 100 bin tonun altında kalmaktadır. Buna göre, 2011/12 sezonunda 74 bin ton pirinç ihraç eden Fransa, 2012/13 sezonunda bu miktarı 55 bin tona düşürmüştür. 2013/14 sezonunda gerçekleşen pirinç ihracatı ise 67 bin tondur. Fransa 2011/12 sezonunda 67 bin ton yulaf ihracatı gerçekleştirmiş, 2012/13 sezonunda bu miktarı 25 bin tona düşürmüş, 2013/14 sezonunda ise tekrar artırarak 50 bin tona çıkarmıştır. Çavdar ihracatında da düşük rakamlar söz konusudur. 2011/12 ve 2013/14 sezonları arasında 20 ile 35 bin ton arasında çavdar ihracatı yapılmıştır.

Almanya'da tarım ve önemi

Fransa'da olduğu gibi Almanya'da da üretilen tahıl ürünleri arasında buğday öne çıkmaktadır. Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü'nün (FAO) verilerine göre ülkenin buğday üretimi 2004/05 ve 2014/15 sezonları arasında 20 ile 27 milyon ton arasında seyretmektedir. 2004/05 sezonundan 2014/15 sezonuna kadar en düşük üretim miktarı 20,8 milyon tonla 2007/08 sezonunda, en yüksek üretim ise 27,7 milyon tonla 2014/15 sezonunda gerçekleşmiştir. FAO verilerine göre 2011/12 sezonunda 22,782 milyon ton olarak gerçekleşen Almanya'nın buğday üretimi, 2012/13 sezonunda 22,4 milyon tona yükselmiştir. 2013/14 sezonunda ise üretim 25 milyon tona gerileyen üretim, 2014/15 sezonunda son 10 yılın en yüksek rakamı olan 27,7 milyon tona ulaşmıştır. Ülkenin buğday üretiminden alınan verim 2004/05 ve 2014/15 sezonları arasında 69,6 bin ve 86,2 bin hg/ha arasındadır. En yüksek verime 86,2 bin hg/ha ile 2014/15 sezonunda ulaşılmıştır. Hasat alanlarına bakıldığında 2004/05 sezonundan 2014/15 sezonuna kadar en yüksek rakama 3,297 milyon ha ile 2010/11 sezonunda ulaşılmıştır.

Almanya'nın tahıl üretiminde öne çıkan bir diğer ürün arpadır. 2004/05 ve 2010/11 sezonları arasında 10 ve 12 milyon ton dolaylarında gerçekleşen mısır üretimi, 2011/12 sezonunda 8,7 milyon tona gerilemiş, 2012/13 sezonunda tekrar yükselişe geçmiş ve 10,3 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. 2013/14 sezonunda 10,3 milyon ton seviyesinde gerçekleşen ülkenin arpa üretimi, 2014/15 sezonunda 11,5 milyon tona ulaşmıştır.

Almanya'da üretimi yoğun olarak gerçekleştirilen bir diğer ürün ise mısırdır. Mısır üretimi 2004/05 ve 2014/15 sezonları arasında 3,2 ile 5,5 milyon ton arasında seyretmiştir.

Almanya'nın üretimini gerçekleştirdiği diğer hububat ürünleri ise yulaf ve çavdardır. Yulaf üretimi 2011/12 sezonunda 627 bin ton olarak gerçekleşmiş, bu miktar 2012/13 sezonunda 756 bin tona yükselmiş, 2013/14 sezonundaysa 627 bin tona gerilemiş ve 2014/15 sezonunda yine bu seviyede kalmıştır. Almanya'nın çavdar üretimi de 2004/05 ve 2014/15 sezonları arasında 2,5 ile 4,6 milyon ton arasında değişmektedir. 2012/13 sezonunda 3,8 milyon ton olan çavdar üretimi, 2013/14 sezonunda 4,6 milyon tona yükselmiş, 2014/15 sezonunda ise 3,8 milyon tona gerilemiştir.

Almanya’da tahıl ticareti

Almanya’nın tahıl ticaretinde önde gelen ürün buğdaydır. Ülkenin buğday bazında gerçekleştirdiği ihracatın miktarı FAO verilerine göre 2004/05 sezonunda 3,9 milyon ton iken 2008/09 sezonunda 7 milyon tona ulaşmıştır. 9,6 milyon ton ile 2009/10 sezonunda en yüksek buğday ihracatı seviyesine ulaşan Almanya, 2012/13 sezonunda 6,9 milyon ton, 2013/14 sezonunda ise 8,2 milyon ton buğday ihraç etmiştir. İhracatı gerçekleştirilen ikinci büyük ürün ise arpadır. 2005/06 ve 2013/14 sezonları arasında en yüksek arpa ihracatına 2,9 milyon ton ile 2005/06 sezonunda, en düşük ihracat miktarına ise 1,1 milyon ton ile 2009/10 sezonunda ulaşılmıştır. 2013/14 sezonunda gerçekleştirilen arpa ihracatı miktarı ise 2,8 milyon tondur. İhracatta arpayı mısır izlemektedir. Fransa en yüksek mısır ihracatını 1 milyon ton ile 2012/13 sezonunda gerçekleştirmiştir. 2013/14 sezonunda gerçekleştirilen mısır ihracat miktarı ise 864 bin tondur. Çavdar ihracatında 2004/05 ve 2006/07 sezonları arasında 1 milyon tonun üzerinde ihracat gerçekleştirilirken, 2007/08 ve 2010/11 sezonları arasında bu miktar 354 ile 583 bin ton arasında kalmıştır. Sonraki sezonlarda daha da düşen çavdar ihracatı, 2011/12 sezonunda 224 bin tona, 2012/13 sezonunda ise 214 bin tona gerilemiştir. 2013/14 sezonunda ise tekrar artış göstermiş ve 426 bin tona çıkmıştır.

İngiltere’de tarım ve önemi

Avrupa’nın kuzeybatısında yer alan ve Türkiye’de daha çok İngiltere olarak anılan Birleşik Krallık ya da Büyük Britanya; aslında İngiltere, Galler, İskoçya ve Kuzey İrlanda’dan oluşmaktadır. Meşrutî Monarşi ve Parlamenter Demokrasi ile yönetilen bir ülke olan Birleşik Krallık, 2014 yılı tahminlerine göre 64,5 milyonluk nüfusa sahiptir. Ilımlı bir deniz iklimine sahip olan Birleşik Krallık’ta, Kuzey İskoçya’nın dağlık alanları, Galler ve İngiltere’nin bazı kuzey bölgeleri dışında kalan tüm bölge toprakları, tarım ve hayvancılık için elverişlidir.

İngiltere’de tarım

İngiltere’nin tarım sektörü, üretimdeki yüksek verimlilik ve elverişli iklim koşullarına bağlı olarak ülkedeki toplam gıda ihtiyacının yaklaşık üçte ikisini karşılayabilmektedir. Ilıman iklimi ve yıl içine dengeli bir biçimde dağılan yağışlar sayesinde İngiltere’nin hem çok geniş bir ürün yelpazesi bulunmaktadır hem de üretim sezonu oldukça uzundur. İngiltere’deki ortalama 70 hektar büyüklüğündeki çiftlikler, AB standartlarına göre oldukça büyük sayılmaktadır. Verimlilik düzeyinin yüksekliğine rağmen İngiliz tarım sektörü son yıllarda gerek fiyatların düşmesi, gerekse oldukça değerli olan döviz kurları sebebiyle ciddi bir kriz yaşamaktadır. Bu durum tarımsal nüfusun gelirlerinin düşmesine neden olmuş, ayrıca 2001 yılında patlak veren şap ve deli dana hastalıklarından dolayı ülkede ciddi bir gıda sorunu yaşanmıştır. Yaşanan bu hastalıklar, ülkede kullanılan tarımsal üretim tekniklerinin de sorgulanmasına yol açmış, gıda güvenliği ve gübre kullanımı konusunda tüketicilerin endişeleri artmış ve bu durum organik gıdaya yönelik talepte önemli bir artışa sebep olmuştur. Böylelikle organik üretime ayrılan tarımsal alanlar ve bu alanda faaliyet gösteren üreticilerin sayısında önemli bir artış yaşanmıştır.

İngiltere’de tahıl üretimi

İngiltere’de üretilen tahıl ürünleri arasında buğday ilk sırada gelmektedir. Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü’nün (FAO) verilerine göre İngiltere’nin 2005/06 ve 2014/15 sezonları arasındaki buğday üretim miktarı 13 ve 17 milyon ton arasındadır. En yüksek üretim miktarına 17,2 milyon tonla 2008/09 sezonunda ulaşılmış, bu miktar sonraki sezonlarda gerileme göstermiş ve 2011/12 sezonunda 15,2 milyon ton olarak kaydedilmiştir. 2012/13

sezonunda 13,2 milyon tona düşen buğday üretimi 2013/14 sezonunda 11,9 milyon tona kadar gerilemiştir. 2014/15 sezonunda ise yaklaşık 4,7 milyon tonluk bir yükselişle 16,6 milyon tona çıkmıştır.

İngiltere'nin tahıl üretiminde öne çıkan bir diğer ürün ise arpadır. 2005/06 ve 2014/15 sezonları arasındaki arpa üretim miktarı 5 ile 7 milyon ton arasındadır. 2008/09 ve 2009/10 sezonlarında 6 milyon tonun üzerine çıkan arpa üretimi sonraki sezon tekrar 6 milyon tonun altına gerilemiştir. En yüksek arpa üretim miktarına 7 milyon tonla 2013/14 sezonunda ulaşan İngiltere, 2014/15 sezonunda ise 6,9 milyon ton arpa üretmiştir.

İngiltere'nin tahıl üretiminde arpadan sonra sırayı yulaf almaktadır. 2005/06 sezonunda 532 bin ton olarak kaydedilen yulaf üretimi 2006/07 ve 2009/10 sezonları arasında 700 bin tonun üzerine çıkmıştır. Sonraki üç sezon 600 bin ton dolaylarında gerçekleşen yulaf üretimi 2013/14 sezonunda 964 bin tona çıkararak en yüksek üretim miktarına ulaşmıştır. 2014/15 sezonunda üretilen yulaf miktarı ise 828 bin tondur. 2005/06 ve 2013/14 sezonları arasında İngiltere'nin çavdar üretiminin ise 31 bin ile 42 bin ton arasında gerçekleştiği, 2014/15 sezonunda ise bu miktarın 70 bin tona yükseldiği görülmektedir.

İngiltere'de tahıl ticareti

İngiltere'nin tahıl ticaretinde önde gelen tahıl ürünü üretimde olduğu gibi buğdaydır. Ülkenin buğday bazında gerçekleştirdiği ihracatın miktarı, FAO verilerine göre 3,3 milyon tonla 2010/11 sezonunda son 10 yılın en yüksek seviyesine ulaşmıştır. 2011/12 sezonunda 2,2 milyon olarak kaydedilen buğday ihracatı, 2012/13 sezonunda 1,5 milyon tona, 2013/14 sezonunda ise 447 bin tona gerilemiştir. İhracatta buğdayı arpa takip etmektedir. Arpa ihracatında en yüksek miktara 1 milyon ton ile 2010/11 sezonunda ulaşmıştır. 2011/12 sezonunda 799 bin tona gerileyen ihracat miktarı, 2012/13 sezonunda ise 589 bin tona düşmüştür. 2013/14 sezonunda ihraç edilen arpa miktarı ise 849 bin tondur. İngiltere'nin pirinç ve mısır ihracatı ise son derece düşüktür. FAO verilerine göre bu iki üründe ihracat 10 bin ton ile 50 bin ton arasında seyretmektedir.

Hollanda'da tarım ve önemi

Hollanda nispeten küçük toprak alanı ve yoğun nüfusu ile kişi başına düşen alan açısından küçük bir ülkedir. Kişi başına 0,2 hektar toprak düşmektedir. Ancak, tarımda kullanılan ileri teknolojiler, ülkeyi Avrupa'nın en önemli tarım ürünü ihracatçılarından ikincisi durumuna getirmiştir. Tarım işletmelerinin çoğunluğu çok küçüktür ve yaklaşık olarak 20 hektar civarındadır. Ancak, yoğun ve modern teknikler kullanılmaktadır. Ülke, tarımsal ürün ihracatında değer bazında dünyada ABD ve Fransa'nın ardından 3. sırada yer almaktadır (55 milyar dolar) ve tarımsal üretiminin yaklaşık % 60'ını ihraç etmektedir. Toplam alanın %69'u tarımsal üretime ayrılmıştır. Devlet tarafından alınan bir karar ile uygulamaya konulan 'Öncelikli Ekolojik Yapılanma' politikası çerçevesinde 2018 yılına kadar 150 bin hektar tarımsal alanın 'doğal alan' olarak ayrılması da planlanmaktadır.

İngiltere'de olduğu gibi Hollanda'da da tahıl üretiminde önde gelen ürün buğdaydır. 2005/06 ve 2014/15 sezonları arasındaki buğday üretim miktarı 1 milyon ton civarındadır. En yüksek üretim miktarına 1,402 milyon tonla 2009/10 sezonunda ulaşmış, bu miktar 2012/13 sezonunda 1,302 milyon ton, 2013/14 sezonunda 1,335 milyon ton, 2014/15 sezonunda ise 1,304 milyon ton olarak kaydedilmiştir.

Hollanda'nın tahıl üretiminde öne çıkan bir diğer ürün mısırdır. 2005/06 ve 2014/15 sezonları arasında mısır üretiminde ulaşılan en yüksek miktar 2005/06 sezonunda elde edilen 253 bin tondur; en düşük miktar ise 2014/15 sezonunda elde edilen 173 bin tondur. Bir diğer önemli tahıl ürünü ise arpadır. 2005/06 sezonunda 307 bin ton arpa üreten Hollanda, bu miktarı giderek azaltmış, 2008/09 ve 2009/10 sezonlarında tekrar 300 bin tonun üzerine çıkarsa da azalmaya devam eden arpa üretimi, 2013/14 sezonunda 208 bin ton, 2014/15 sezonunda ise 196 bin ton olarak kaydedilmiştir.

Hollanda'da tahıl ticareti

Hollanda'nın tahıl ticaretinde önde gelen tahıl ürünü, üretimde olduğu gibi buğdaydır. Ülkenin buğday bazında gerçekleştirdiği ihracat, 2005/06 ve 2009/10 sezonları arasında artış göstermiştir, 2010/11 sezonundan sonra ise düşüş eğilimi öne çıkmıştır. 2005/06 sezonunda 336 bin ton olan buğday ihracatı, 2007/08 sezonunda 603 bin tona yükselmiş, 2009/10 sezonunda ise 888 bin tonla en yüksek seviyeye ulaşmıştır. Sonraki sezonlarda ise 500 bin ton dolaylarında gerçekleşen buğday ihracatı, 2013/14 sezonunda 586 bin ton olarak kaydedilmiştir. İhracatta buğdayı mısır takip etmektedir. Mısır ihracatında 2010/11 ve 2013/14 sezonları arasında giderek artan miktarlar söz konusudur. 2010/11 sezonunda 136 bin ton olan mısır ihracatı, 2011/12 sezonunda 247 bin tona, 2012/13 sezonundaysa 386 bin tona yükselmiştir. 2013/14 sezonunda kaydedilen mısır ihracat miktarı ise 436 bin tondur.

Belçika'da tarım ve önemi

Belçika'da tarımsal üretim, ormancılık, avcılık ve balıkçılık GSMH'nin yalnızca % 1'ini oluşturmaktadır. Belçika'da aktif nüfusun sadece % 0,6'sı tarım sektöründe çalışmakla birlikte, ülkenin toplam yüzölçümünün % 57'si tarım arazisinden oluşmaktadır. Başlıca tarım ürünleri arasında, şeker pancarı, keten, hububat ve patates bulunmaktadır. Tarım politikasının çerçevesi ise AB düzeyinde belirlenmektedir.

11.3 milyonluk bir nüfusa sahip olan Belçika, Avrupa'da, Hollanda'dan sonra en fazla nüfus yoğunluğuna sahip ülkelerden biridir.

Pek çok ülkede olduğu gibi Belçika'da da en çok üretimi gerçekleştirilen tahıl ürünü buğdaydır. Belçika'nın 2005/06 ve 2014/15 sezonları arasındaki buğday üretim miktarı 1,5 ve 1,9 milyon ton arasındadır. 2010/11 sezonunda 1,8 milyon ton olarak kaydedilen buğday üretimi, 2011/12 sezonunda 1,6 milyon tona gerilemiş ancak 2012/13 ve 2013/14 sezonlarında tekrar 1,8 milyon tona yükselmiştir. 2014/15 sezonunda gerçekleştirilen 1,994 milyon tonluk üretim, aynı zamanda son 10 sezonda kaydedilen en yüksek üretim miktarıdır.

Belçika'nın tahıl üretiminde öne çıkan bir diğer ürün ise mısırdır. 2005/06 ve 2014/15 sezonları arasında mısır üretiminde elde edilen miktarlar 900 bin tonun altındadır. 2011/12 sezonunda 859 bin tonla son 10 yılın en yüksek mısır üretimini gerçekleştiren Belçika, bu miktarı 2012/13 sezonunda 701 bin tona düşürmüştü, 2013/14 sezonunda ise 826 bin tona çıkarmıştır. 2014/15 sezonunda ise mısır üretimi gerilemeye devam ederek 662 bin ton olarak kaydedilmiştir.

Belçika'nın tahıl üretiminde öne çıkan bir diğer ürün ise arpadır. Son 10 yılda 300 bin ve 460 bin ton arasında gerçekleştirilen arpa üretimi, 2014/15 sezonunda 434 bin ton olarak kaydedilmiştir. Yulaf üretiminde ise diğer tahıl ürünlerine kıyasla oldukça düşük miktarlar gözlenmektedir. Son 10 yılda 34 bin tonu aşmayan üretim miktarı, 2014/15 sezonunda da 21 bin ton olarak kaydedilmiştir.

Belçika'da tahıl ticareti

Belçika'nın tahıl ticaretinde birinci sıradaki ürün buğdaydır. Buğday ihracatı 2005/06 ve 2007/08 sezonları arasında 800 bin ton dolaylarında gerçekleşmiş, bu miktar 2008/09 sezonunda 975 bin tona yükselmiştir. 2009/10 ve 2010/11 sezonlarında yaklaşık 700 bin tona gerileyen buğday ihracatı, düşmeye devam ederek 2011/12 sezonunda 577 bin ton olarak kaydedilmiştir. Buğday ihracatı 2012/13 sezonunda 648 bin ton, 2013/14 sezonunda ise 622 bin ton olarak gerçekleşmiştir. Buğdaydan sonra en çok ihraç edilen tahıl ürünü ise mısırdır. 2005/06 ve 2013/14 sezonları arasında en yüksek ihracat 550 bin tonla 2008/09 sezonunda, en düşük ihracat miktarı ise 151 bin tonla 2005/06 sezonunda gerçekleşmiştir. 2013/14 sezonunda gerçekleştirilen mısır ihracat miktarı ise 308 bin tondur.

Kaynak:

Miller- Değirmenci Dergisi 'nin muhtelif sayıları

TARIMDA GELİŞMİŞ
ÖLKELEERDE TAHIL
ÖRETİMİ VE ÖNEMİ